دیدارێک لەگەڵ هونەرمەند شاهین نەجمەدین.. ئامادەکردنی: کامەران حاجی ئەلیاس

هونەرمەند شاهین نەجمەدین: شانۆ ئێستا لەکوردستان وا بەرە و نەمان و فەنا دەچێت

هونەرمەند شاهین نەجمەدین: دەبێ رەخنە بەشێك بیت لەپێشکەوتنی بەرهەمە شانۆییەکان

هونەرمەند (شاهین نەجمەدین) یەکێکە لە شانۆکارانی کوردستان خاوەن ئەزموونێکی دەوڵەمەندە لەوبوارەدا،ئەو لە ساڵی 1963 لەهەولێر لەگەڕەکی تەعجیل لەدایکبووە ،ساڵی 1985-1986 پەیمانگای هونەرە جوانەکانی سلێمانی بەپلەی زۆرباشە تەواو کرددوە ،ساڵی 1978 بۆیەکەمجار هاتۆتە سەر تەختەی شانۆ.. تاوەکو ئێستا لەهەولێرو لەسلێمانی وەك نواندن بەشداری لە 76 شانۆگەری کردووە ، بەشداری لە 7 کورتە فیلمی سینەماییو فیلمی درێژ کردووە، دەیان شانۆی بوکۆڵەی بۆ منداڵان دەرهێناوە کە زۆربەیان لەنووسینی خۆیەتی، چەند شانۆگەریەکی منداڵانی دەرهێناوە و کاری نواندنی تیاکردووە، دەیان خولی بۆ شانۆی بوکۆڵە لەرێکخراوی یونیسێف ورێکخراوی منداڵپارێزانی بەریتانی، لەوڵاتی لوبنان و تورکیا خولی کارکردنی لەتەلەفزیۆن بینیوە، لەساڵی 2005 لەوڵاتی ئەردەن بۆ ماوەی شەش مانگ خولی ئەنیمەیشنی بینیوە خاوەنی چەندین دەقی شانۆیی منداڵانە خاوەنی دەیان سوپاسنامەو خەڵاتی رێزلێنانیێنە.

بەباشمان زانی بە چەند پرسیارێك لە نزیکەوە بەسەری بکەینەوە.

هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئەلیاس

- سەرەتا بابزانین شاهین نەجمەدین چۆن ئاشنای هونەری شانۆی بوو؟
- کەمنداڵبووم لەکۆڵانەکەی ئێمە تەنها ماڵێك تەلەفزیۆنێکی گەورەی رەش و سپیان هەبوو زۆربەی شەوان ماڵەدراوسێکان تادرەنگانی شەو دەچوونە سەیری تەلەفزیۆن، کەیەکەمجار لەتەلەفزیۆن مرۆڤم دیت زۆرم لاسەیر بوو.. ئیتر هەر پرسیارم لەخاوەن ماڵەکە دەکرد ئەویش وەڵامی دەدامەوە.. دەمگوت ئەوانە چۆن چوونەتە ناو ئەوسەندوقە بچووکە کەی دەردێن؟ توخوا ئەگەر هاتنە دەرێ حەز دەکەم بیانبینم.. زۆر بەوردی

سەیری دیمەنەکانم دەکرد هەستانو دانیشتن و هەڵس وکەوت و جوڵانەوەیان ئیتر ئەوحەزە تا پۆلی دووی ناوەندی ئەوکاتە هەر لەگەڵم مایەوە. من زیاتر حەزم لەسینەما دەکرد وەك لەشانۆ.. ئەوەبوو ساڵی 1978 لەقوتابخانەی ناوەندی قەندیل مامۆستا (حەمەکەریم هەورامی و مامۆستا یاسین مستەفاو وەلید مەعروف جارۆو صباح عبدالرحمن) وەك ئەکتەر هەڵیانبژاردم لەشانۆگەریەك بەناوی (پەیامێکی نوێ) لەچالاکی قوتابخانەکان.. دوای ئەوەی سێی ناوەندیم تەواو کرد چوومە بەغدا بۆئەوەی لەپەیمانگای هونەرە جوانەکان بەشی سینەما بخوێنم.. بەڵام وەریان نەگرتم.. گوتیان لەسلێمانی پەیمانگای هونەرە جوانەکان کراوەتەوە بڕۆ لەوێ بخوێنە.. ئەوەبوو چوومە سلێمانی لەوێ لەبەشی شانۆ وەرگیرام بەداخەوە بەشی سینەما نەبوو.. ئیتر بەو شێوەیە هاتمە بواری شانۆو دەستم بەکاری شانۆیی کرد.

- باشە لە ئێستادا شانۆی لە کوردستان چۆن دەبینیت؟
- شانۆ ئێستا لەکوردستان وا بەرە و نەمان و فەنا دەچێ.. کێشەی تازە و ئاستەنگی زۆری بۆ پەیدابووە.. لەسەرووی هەمویانەوە نەبوونی بودجەیە، نەبوونی هۆڵێکی ستانداردی شانۆ نەماوە نمایشی تێدا بکرێ، لەلایەکیترەوە خودی هەندێ شانۆکار ئاستی ڕۆشنبیری و ئەو توانایەی نیە وەکو جاران بەگوڕو تینەوە بەردەوام پەرە بەپێشوەچوونی خۆی بدات و لەکاروانەکە دانەبڕێ. نەبوونی دەقی باشی کوردی و نەبوونی ئامێری هونەری تەکنیکی شانۆو یەکنەبوونی شانۆکاران چونکە زۆربەیان دابەشی سەر حیزبەکان بوون و حیزبایەتیان تێکەڵی شانۆ کردووە، بەداخەوە نەدەبوو هونەرمەند بەحیزبی بکرێ.. چونکە پەیامی شانۆ پەیامی مرۆڤایەتیە.. ئەمەو زۆر کێشەیتر وایکردوە شانۆ لەکوردستان بەرە و فەنابوون بچێت..
- هەندێ لە شانۆکاران دەڵێن درامای تەلەفزیۆنی بینەرانی لە شانۆدا دوورخستۆتەوە تۆ دەڵێیت چی؟
- بەڕای من ئەو بۆچوونە وانیە.. چونکە بینەری درامای تیڤی جیاوازە لەبینەری شانۆ.. هەردووکیان دوو هونەری جیاوازن لەشێوەی کارکردن تیایدا.. کاری شانۆیی زەحمەت و قورسترە وەك لەتەلەفزیۆن.. لەشانۆدا توانای ڕاستەقینەی ئەکتەر بەدیار دەکەوێت،چونکە ئەکتەر ڕاستەوخۆ بەرامبەر بینەر ڕۆڵی کاراکتەرەکە دەبینێ.. بەڵام لەشاشەی تیڤیەکاندا بوار هەیە چەند جارێك جوڵانەوەیەك یان دیالۆژێك دەیانجار دووبارە بکرێتەوە تائەوکاتەی دەرهێنەر قبوڵی دەبێت.. پاشان

کەرەستەو پێداویستیەکانی دراما بەردەستترە وەك لەشانۆدا..
خاڵێکیتری زۆر گرنگ درامای تیڤپەکان زۆربەیان وەك پێویست کاری هونەری تێدا نەکراوە واتە زنجیرە دراماکانیش زۆربەیان لاوازو لەوئاستەنین بینەران پێشوازی لێبکەن..

*ئێوە لە شانۆی منداڵان چ لە بواری نووسین بێت یان دەرهێنان بێت خاوەن ئەزموونێکی دەوڵەمەندن، تاچەند لە کوردستان گرنگی بە شانۆی منداڵان دراوە؟

- زۆرم پێ سەیرە تاوەکو ئێستا وەزارەتی پەروەردە و وەزارەتی رۆشنبیری بەفەرمی دانیان بەوە نەناوە کەهونەرێکی گرنگ ئەویش هونەری منداڵانە فەرامۆشیان کردووە و خەمی لێ ناخۆن!! کاتی خۆی دوو سێ پرۆژەو بەرنامەی خوێندنم پێشکەش بەوەزارەتی پەروەردە کرد گوتیان زۆر چاکە ئێمە دیراسەی دەکەین و وەڵامت دەدەینەوە.. کەچی تا خانەنشینیش بووم هەر وەڵامیان نەدامەوە بۆ وەزارەتی رۆشنبیریش بەهەمان شێوە.. کێشەکە ئەوەیە گرنگی ئەو هونەرە بەهەند هەڵناگیرێ، لەکاتێکدا لەو رێیەوە دەکرا بەهرەی دەیان منداڵی بەتوانا بدۆزرێتەوە چونکە منداڵ مافی خۆیەتی لەقوتابخانە بەشداری لەکاری هونەری بکات.. ئەمە یەکێکە لەبەندەکانی مافی منداڵان.. حکومەتی هەرێم: وەزارەتی پەروەردەو وەزارەتی رۆشنبیری لەدوو کاتی جیاوازدا منداڵانیان بەبیر دێتەوە یەکەمیان لە مانگی یازدە بەبۆنەی جاڕی مافی منداڵان دووەمیشیان لە1/6 هەموو ساڵێك کەپێی دەڵێن جەژنی جیهانی منداڵان.. لەکاتیکدا دەبوو چالاکی قوتابخانەکان مانگانە بەردەوام کاری شانۆیی بۆ منداڵان بکەنو قوتابیانی قوتابخانەکان ببەن بۆ بینیی ئەو شانۆگەریانە.. لەباخچەی ساوایاندا گرنگترین وانە پێویستە هەبێت ئەویش شانۆی بوکۆڵەیە کەچی باخچەیەکی ساوایان نیە شانۆی بوکۆڵە بۆ منداڵان ئەنجام بدەن.. ئەوانە گەورەترین کەمتەر خەمیەکانی حکومەتی هەرێمن.. لێرەولەوێ تیپی شانۆی منداڵان هەیە بەڵام داخەکەم ئەوانیش لەرووی بودجەوە دەستکورت وهەژارن، شانۆی منداڵان پێویستی بەپارەیەکی زۆرە لەرووی جلو بەرگ و دیکۆر و گواستنەوەی منداڵان و هتد..
- هەندێك لە شانۆکاران زۆری پەیمانگای هونەرە جوانەکان بەکارێکی نەرێنی دەبینن روانگەی تۆ لەم بارییەوە چییە؟
- سەرەتای دروستبوونی پەیمانگەی هونەرەجوانەکان چەند قوتابیەکی زیرەك و بەهرەمەند تیایدا دەرچوون و تائەمڕۆش هونەرمەندی چاکیان لێ دەرچووو.. بەڵام دوای ئەوان پەیمانگا

بۆ هەندێ قوتابی بووە شوێنی بەزووترین کات بەدەستهێنانی بڕوانامەو دامەزراندنیان لەقوتابخانە دوورە دەستەکان ئەمە وایکرد بەڵێشاو قوتابی بەهۆی پەیوەندی کۆمەڵایەتی و بەخاترانە وەربگیرێن.. لەکۆتاییدا لەجیاتی ببنە هونەرمەند بوونە مامۆستای هونەری لەقوتابخانەکان.. بۆیە ئێستاش من پێم باشە پەیمانگای هونەرە جوانەکان بکرێتە پەیمانگای ئامادەکردنی مامۆستای هونەر.. چونکە وەزارەتی پەروەردە پەیمانگای هونەرە جوانەکان بەچاوی قوتابخانە دەبینێ نەك پەیمانگای هونەرە جوانەکان.. دڵنیام پەیمانگای ئێستا ئەوانیش دەیان کێشەیان هەیە بۆ خوێندنو ڕێنیشاندەری قوتابیەکانیان..

▪ نمایشی باش رەخنەگری باش دەردەکەوێت چۆن دەڕوانیتە ئاستی ڕەخنە لە کوردستان؟

▪ رەخنەگرو شانۆکار دوو هێڵی هاو تەریبن وەك یەك بەیەك ڕێگادا دەڕۆن.. بەرای من دەبێ رەخنە بەشێك بیت لەپێشکەوتنی بەرهەمە شانۆییەکە، ئێستا رەخنەگریش بەشێکە لەکێشەکانی شانۆمان.. ئەوانیش پسپۆریان نیە لەوبوارە.. تەنیا چەند رەخنەگرێکن ئارەزوومەندانە هاتوونەتە مەیدانەکەو کاری رەخنەیی دەکەن.. من پێموایە هەر لەسەرەتای دەست بەپرۆڤەکردنی شانۆگەریەك پێویستە رەخنەگرەکەش ئامادەی ڕۆژانی پرۆڤەکە بێت تارۆژی نمایش. پاشان رەخنە لەشانۆگەریەکە بگرێت جا چ بەئەرێنی یا نەرێنی بێت.. بەڵام رەخنەگر لای ئێمە هەندێجار بەهەواو هەوەسی خۆی دەنووسێت.. لەکۆتاییدا پێموایە رەخنە بۆچوونی رەخنەگر خۆیەتی، هەموو دەرهێنەرێکیش مافی خۆیەتی پابەندی بۆچوونو رەخنەکە نەبێت، هەروەك یەکێك لەبینەران ئەوانیش رەخنەیان دەبێت.. لەهونەردا هیچ یاسایەك نیە هونەرمەند پێیەوە پابەندبێ.. چونکە کارە شانۆییەکە کاری هەست و بۆچوونە هەر کەسێك لەدیدی خۆیەوە هەڵیدەسەنگێنێ..

▪ سازدانی فیستیڤاڵی شانۆیی نێودەوڵەتی لە کوردستان تا چەند بەگرنگی دەزانیت؟

▪ بەرای من سازدانی فێستیڤاڵ کارێکی زۆرباشە.. چونکە فێستیڤاڵ هونەرمەندە بیانیەکان بەیەکتر ئاشنا دەکات بۆ کاری هونەری یا گۆڕینەوەی بیروڕا هەروەها شارەزابوون بە هونەری وڵاتان.. ساڵانێکە فێستیڤاڵی شانۆی نێودەوڵەتی لەهەولێر ساز دەکرێت کەچی لەوفێستیڤاڵەدا شانۆکارانی هەولێر بەرهەمێکی شانۆگەریان نیە.. ئەوە کارێکی باش نیە

ناکرێت تۆ فێستیڤاڵێکی نێودەوڵەتی ئەنجام بدەیت کەچی خۆت تیایدا بەشدار نەبیت.. کێشەکانیش زۆربەیان پەیوەندیان بەنەبوونی بودجەوە هەیە..